

Standardy

Ochrony Małoletnich obowiązujące w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzeszowie

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez personel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie (dalej również jako: „Ośrodek”) jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Każdy członek personelu Ośrodka traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego indywidualne potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Personel Ośrodka, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji.

Podstawy prawne Standardów Ochrony Małoletnich:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Rozdział I

Objaśnienie terminów

1. Standardy – standardy ochrony małoletnich określone niniejszym dokumentem,
2. personel – pracownicy, stażyści, praktykanci, wolontariusze,
3. pracownik – osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia,
4. dziecko – każda osoba do ukończenia 18 roku życia,
5. opiekun dziecka – osoba uprawniona do reprezentacji i stanowienia o dziecku, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy. W myśl tego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.

6. zgoda opiekuna dziecka – zgoda co najmniej jednego z opiekunów dziecka. W przypadku braku porozumienia między opiekunami dziecka sprawę rozstrzyga sąd w stosownym orzeczeniu.
7. krzywdzenie dziecka – popełnienie czynu zabronionego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym członka personelu Ośrodka, opiekunów dziecka czy inną osobę, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie przez opiekunów dziecka.

Krzywdzeniem dziecka jest w szczególności:

- a) przemoc fizyczna – to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała, np. popychanie, szarpanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, ostrych narzędzi. Może być czynnością powtarzalną lub jednorazową,
- b) przemoc psychiczna/emocjonalna – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie lub ośmieszanie dziecka; wciąganie dziecka w konflikt osób dorosłych; manipulowanie nim; brak odpowiedniego wsparcia; stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać,
- c) wykorzystywanie seksualne – to angażowanie dziecka (do 15 roku życia) w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest odpowiednio dojrzałe rozwojowo i nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi, społecznymi. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy,
- d) zaniedbywanie – to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez opiekuna dziecka, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

Rozdział II

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem Ośrodka, w szczególności zachowania niedozwolone wobec dziecka

1. Zasady bezpiecznych relacji z dziećmi obowiązują cały personel Ośrodka.
2. Personel Ośrodka zobowiązany jest:
  - a) w komunikacji z dziećmi zachować cierpliwość i szacunek;
  - b) słuchać uważnie dzieci i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji;
  - c) nie zawstydzać, nie upokarzać, nie ośmieszać, nie lekceważyć i nie obrażać dziecka, nie krzyczeć na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka;
  - d) nie ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Dotyczy to w szczególności wizerunku dziecka, informacji o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej;
  - e) szanować prawo dziecka do prywatności;
  - f) równo traktować wszystkie dzieci, bez względu na pochodzenie, wygląd, przekonania, religię i rasę;
  - g) odnosić się z szacunkiem do ewentualnej inności dziecka (w zakresie przekonań, doświadczeń, trudności rozwojowych, itp.);
  - h) uwzględnić w działaniach w ramach Standardów sytuację dzieci z niepełnosprawnością oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w szczególności realizując zalecenia o potrzebie kształcenia specjalnego, sformułowane w opiniach i orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych.
3. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalny jest kontakt fizyczny personelu z dzieckiem. Do sytuacji takich zaliczyć można m.in.:
  - a) pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych i/lub higienicznych - pomoc w ubieraniu, rozbieraniu się, myciu, jedzeniu, przewijaniu i korzystaniu z toalety;
  - b) pomoc przy przemieszczaniu się, jeżeli istnieją okoliczności uzasadniające taki kontakt;
  - c) interwencje wychowawcze prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia lub w sytuacjach dotyczących konfliktów pomiędzy dziećmi;
  - d) kontakt fizyczny z dzieckiem w sytuacji trudnej emocjonalnie dla dziecka, w szczególności w czasie przejęcia dziecka z domu biologicznych rodziców na mocy postanowienia sądu, przewożenia do pieczy zastępczej, w celu zniwelowania napięcia,

obniżenia stresu, pocieszenia, uspokojenia, z zachowaniem profesjonalizmu i adekwatnie do zaistniałej sytuacji.

4. Personelowi Ośrodka bezwzględnie zabrania się:

- a) nawiązywania relacji seksualnych z dzieckiem, w tym w szczególności dotykania dziecka w sposób, który mógłby zostać uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny;
- b) składania dzieciom propozycji o charakterze seksualnym i pornograficznym, w tym również udostępniania takich treści;
- c) używania wulgarnych słów, gestów, wypowiedzi, które mogą być odebrane jako nawiązywanie do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej;
- d) zachowywania się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to w szczególności wykorzystywanie władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby);
- e) proponowania dziecku alkoholu, wyrobów tytoniowych lub innych używek (np. narkotyków, dopalaczy), jak również używania ich w obecności dziecka;
- f) utrzymywania kontaktów i/lub zapraszania dziecka do swojego miejsca zamieszkania w celu odbiegającym od obowiązujących norm etycznych.

Rozdział III

Zasady i procedura interwencji w przypadku podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu dziecka przez personel Ośrodka lub inną osobę

1. Personel Ośrodka, który zauważy krzywdzenie dziecka jest zobowiązany zareagować, a jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy. Reaguje w szczególności w przypadku gdy:

- a) na podstawie własnych obserwacji czy ustaleń podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone;
- b) dziecko ujawniło doświadczenia krzywdzenia;
- c) świadek dokonał zgłoszenia o podejrzeniu krzywdzenia dziecka.

2. Z chwilą ujawnienia krzywdzenia dziecka personel Ośrodka jest zobowiązany do:

- a) interwencji mającej na celu niedopuszczenie do eskalacji krzywdzenia poprzez zwrócenie uwagi i wezwanie do zachowania zgodnego z prawem;
- b) zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego dziecka;
- c) powiadomienia, w zależności od skutków zajścia odpowiednich służb (np. Pogotowie Ratunkowe, Policja);
- d) powiadomienia o zdarzeniu bezpośredniego przełożonego, osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających dziecku, a w razie konieczności zawiadomienia odpowiednich służb - także Dyrektora Ośrodka lub jego Zastępców;

- e) sporządzenia pisemnej adnotacji służbowej zawierającej istotne informacje dotyczące zdarzenia. Wzór adnotacji określa załącznik nr 1 do Standardów.
3. W przypadku podjęcia podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone przez personel Ośrodka oprócz działań, o których mowa w punkcie 2 powyżej, konieczne jest:
- a) odsunięcie takiego członka personelu od wszelkich form kontaktu z dziećmi do czasu wyjaśnienia sprawy;
  - b) powołanie przez Dyrektora Zespołu Interwencyjnego celem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, w tym wysłuchania ww. osoby z personelu oraz opiekuna dziecka;
  - c) w przypadku możliwości wysłuchania dziecka odbywa się ono w obecności pedagoga lub terapeuty lub psychologa przy udziale opiekuna dziecka;
  - d) w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka Dyrektor Ośrodka zawiadamia Policję lub Prokuraturę.
4. W przypadku gdy krzywdzenie nosi znamiona przemocy domowej personel Ośrodka zobowiązany jest do podjęcia działań określonych w obowiązującej w Ośrodku Instrukcji stosowania procedury „Niebieskie Karty”.
5. Po ujawnieniu krzywdzenia dziecka Dyrektor wyznacza pracownika Ośrodka do opracowania planu wsparcia dziecka, w miarę możliwości przy udziale psychologa. Pracownik ten jest odpowiedzialny za udzielenie wsparcia dziecku.

Rozdział IV

Zasady stosowania, przeglądu i aktualizacji Standardów

1. Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających dziecku.
2. Osoba o której mowa w pkt 1 powyżej jest odpowiedzialna w szczególności za:
  - a) monitorowanie realizacji Standardów;
  - b) reagowanie na sygnały naruszenia Standardów;
  - c) przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających dobru dziecka i prowadzenie ich rejestru;
  - d) przegląd i aktualizację Standardów co najmniej raz na 2 lata, z uwzględnieniem pisemnych wniosków i analizy ankiety przeprowadzonej wśród personelu Ośrodka.
3. Osoba, o której mowa w pkt 1 powyżej raz na pół roku przedkłada Dyrektorowi Ośrodka informację zbiorczą o zdarzeniach krzywdzenia dziecka i podjętych działaniach.

4. Osoba, o której mowa w pkt 1 powyżej przeprowadza wśród personelu Ośrodka raz na 2 lata ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów.
5. Rejestr zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających dobru dziecka prowadzony jest na podstawie ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru dziecka. Zawiera on dokumentację opisującą przebieg zdarzenia (np. adnotacja służbowa), wynik prowadzonego postępowania wyjaśniającego, a także plan wsparcia oraz informację o rodzaju i przebiegu wdrożonych działań. Rejestr wraz z dokumentacją przechowywany jest zgodnie z obowiązującymi w Ośrodku zasadami przechowywania dokumentacji.
6. Przygotowanie personelu Ośrodka do stosowania Standardów odbywa się przez kompetentną osobę posiadającą wymagane przepisami prawa uprawnienia. Czynności przygotowania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym dokumentuje się (np. listą obecności). Powyższe nie zwalnia personelu Ośrodka z obowiązku zapoznania się i stosowania Standardów.

Rozdział V

Zasady ochrony danych osobowych dziecka oraz jego wizerunku

1. Personel Ośrodka:
  - a) ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych;
  - b) nie udostępnia nieuprawnionym osobom informacji o dziecku ani jego opiece;
  - c) nie utrzuwa bez pisemnej zgody opiekuna dziecka i ustnej zgody dziecka wizerunku dziecka;
  - d) stosuje się do obowiązujących w Ośrodku zasad przetwarzania danych osobowych.
2. W celu uzyskania zgody opiekuna dziecka na utrwalenie wizerunku dziecka, personel Ośrodka może skontaktować się z opiekunem Dziecka.

Rozdział VI

Bezpieczna rekrutacja

1. Pracownicy Działu Spraw Pracowniczych zapoznają nowo zatrudnionych pracowników z obowiązującymi w Ośrodku Standardami oraz odbierają stosowne oświadczenie. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 2 do niniejszych Standardów.
2. Kierownicy komórek organizacyjnych informują Dział Spraw Pracowniczych przed nawiązaniem stosunku pracy lub dopuszczeniem członka personelu Ośrodka do

działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad nimi o zamiarze nawiązania takiego stosunku pracy lub dopuszczenia do działalności.

3. Dział Spraw Pracowniczych zapewnia zgodną z prawem weryfikację osób, o których mowa w pkt 2 powyżej.

Rozdział VII

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu i procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie

1. Ośrodek za wyjątkiem placówek wsparcia dziennego (dalej „Placówki”) nie zapewnia dzieciom dostępu do sieci Internet.
2. Na terenie Ośrodka obowiązuje zakaz stosowania jakichkolwiek form przemocy, w tym cyberprzemocy.
3. Placówka zapewniając wychowankom dostęp do Internetu (na urządzeniach komputerowych będących na wyposażeniu Placówki), jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności Placówka zobowiązana jest do zainstalowania i aktualizowania oprogramowania zabezpieczającego i filtrującego.
4. Dzieci mają zakaz samodzielnego włączania i wyłączania listw komputerowych oraz innych urządzeń komputerowych.
5. Personel czuwa nad bezpieczeństwem korzystania przez dzieci z Internetu. Urządzenia komputerowe są tak ustawione, aby członek personelu mógł na bieżąco monitorować treści oglądane przez dzieci.
6. Dzieci korzystają z urządzeń komputerowych z profilu ograniczonego, który uniemożliwia samodzielne instalowanie oprogramowania.
7. Dzieci mogą pobierać pliki (wykorzystywane do celów edukacyjnych) tylko pod nadzorem Personelu.
8. Dzieci mogą na terenie Placówki korzystać z prywatnych telefonów komórkowych tylko za pozwoleniem personelu i w czasie wyznaczonym przez personel. Bez ograniczeń czasowych mogą ich używać wyłącznie do nauki i kontaktu z opiekunami dziecka.
9. Personel ma obowiązek natychmiastowego reagowania na różnego typu niepokojące sygnały dotyczące korzystania z urządzeń mobilnych i komputerów przez dzieci.

10. W przypadku ujawnienia dostępu dzieci do szkodliwych treści lub zagrożeń w sieci Internet lub utrwalonych w innej formie, Personel ustala okoliczności zdarzenia, podejmując próbę ustalenia sprawcy i świadków incydentu, a także zabezpiecza dowody i przeprowadza z dzieckiem rozmowę, a w razie potrzeby zawiadamia właściwe służby.
11. W razie stwierdzenia dostępu dzieci do szkodliwych treści lub zagrożeń w sieci Internet dokonuje się ponownego konfigurowania zabezpieczenia sieci internetowej Placówki, aby zablokować dostęp dzieci do niewłaściwych treści.

Rozdział VIII

Bezpieczne relacje między dziećmi

Ustala się następujące wymogi bezpiecznych relacji między dziećmi. Każde dziecko korzystające ze wsparcia Ośrodka zobowiązane jest:

1. traktować kolegów/koleżanki z należyтым szacunkiem;
2. umożliwiać innym dzieciom wypowiedanie się i wyrażenie własnych poglądów;
3. rozwiązywać konflikty w sposób pokojowy;
4. reagować na krzywdę innego dziecka w sposób adekwatny do sytuacji;
5. zaniechać wszelkich aktów przemocy fizycznej (np. szturchanie, popychanie, naruszanie integralności fizycznej innego dziecka);
6. szanować przestrzeń intymną swoich kolegów i koleżanek;
7. zaniechać wyśmiewania, obgadywania, ośmieszania, zawstydzania, upokarzania, lekceważenia lub innego naruszania sfery psychicznej dziecka;
8. nie wypowiadać się w sposób obraźliwy o rodzicach lub opiekunach innych dzieci;
9. szanować prawa innych dzieci do prywatności, w szczególności nie przeglądać ich prywatnych rzeczy;
10. nie utrwać i nie rozpowszechniać wizerunku kolegi/koleżanki.

Rozdział IX

Zasady udostępniania Standardów

1. Standardy obowiązujące w Ośrodku są dokumentem ogólnodostępnym w wersji papierowej i elektronicznej.
2. Wersja papierowa dostępna jest na tablicy informacyjnej Ośrodka oraz w każdej lokalizacji Ośrodka (w szczególności w Placówkach) w wersji pełnej i skróconej przeznaczonej dla dzieci.

3. Wersja elektroniczna dostępna jest na stronie internetowej Ośrodka pod adresem: www.mopszreszow.pl.
4. Dzieci i ich opiekunowie korzystający ze wsparcia Ośrodka są informowani na bieżąco przez personel Ośrodka o obowiązujących Standardach, o miejscu ich udostępnienia i o obowiązku zapoznania się z nimi oraz ich stosowania.